Облік і оподаткування

УДК 657

Бражна Лілія Вікторівна
кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів і обліку
Київський кооперативний інститут бізнесу і права
Brazhna Liliia
Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor of the Department of Finance and Accounting
Kyiv Cooperative Institute of Business and Law
ORCID: 0000-0003-2640-7880

Костенко Олександр Миколайович
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів і обліку
Київський кооперативний інститут бізнесу і права
Kostenko Oleksandr
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Finance and Accounting
Kyiv Cooperative Institute of Business and Law
ORCID: 0000-0003-1919-5859

Бугайчук Максим Олександрович
викладач кафедри фінансів і обліку
Київський кооперативний інститут бізнесу і права
Buhaichuk Maksym
Lecturer of the Department of Finance and Accounting
Kyiv Cooperative Institute of Business and Law
ORCID: 0009-0004-6394-1964

ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: СТАТИСТИЧНІ, АНАЛІТИЧНІ, ПОДАТКОВІ ТА УПРАВЛІНСЬКІ ПЕРЕДУМОВИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ І ОБГРУНТУВАНОГО ВИКОРИСТАННЯ
ORGANIZATION OF ACCOUNTING: STATISTICAL, ANALYTICAL, TAX, AND MANAGERIAL PREREQUISITES FOR THEIR IMPROVEMENT AND SUBSTANTIATED USE

Анотація. *Вступ. У сучасному економічному середовищі жодне підприємство не може ефективно функціонувати без правильно організованої системи бухгалтерського обліку. Від того, наскільки якісно ведеться облік, залежить точність фінансової інформації, оперативність управлінських рішень та довіра з боку партнерів, інвесторів і держави.*

Мета. Метою статті є проведення комплексного розгляду організації, предмету та методу бухгалтерського обліку як основи статистичної, аналітичної, податкової та управлінської діяльності на підприємстві.

Матеріали і методи. Інформаційною базою дослідження слугують нормативно-правові акти, що регламентують порядок організації статистичного, фінансового та податкового обліку на підприємстві, а також наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, присвячені проблематиці застосування методів і прийомів бухгалтерського обліку.

У ході проведення дослідження застосовано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів пізнання, серед яких методи теоретичного узагальнення та групування використовувалися для визначення структури облікового процесу та функцій бухгалтерського обліку. Методи формалізації, аналізу та синтезу були застосовані з метою побудови моделі формування облікової інформації у фінансово-господарській системі підприємства. Логічне узагальнення результатів дослідження дало змогу сформулювати висновки.

Результати. У статті обґрунтовано методи обліку як систему прийомів для відображення господарської діяльності, що включає документування, інвентаризацію, оцінку та калькуляцію (грошове вимірювання), реєстрацію (подвійний запис), класифікацію (рахунки) та узагальнення даних (звітність), а також розрізняють метод нарахувань (облік фактів, а не тільки грошей) і касовий метод (облік по факту руху грошей), а також методи обліку витрат (позамовний, попередільний).

Увагу зосереджено на тому, що методи обліку (документування, інвентаризація, оцінка, калькуляція, бухгалтерські рахунки, подвійна запис, баланс, звітність) забезпечують безперервне, суцільне та документальне відображення господарських процесів. Вони створюють первинну інформаційну базу для аналізу фінансового стану та застосування статистичних методів (групування, середні величини, індекси) для вивчення масових економічних явищ.

У межах дослідження запропоновано напрями удосконалення методів обліку, що в першу чергу спрямовані на автоматизацію, впровадження міжнародних стандартів (МСФЗ), оптимізацію облікової політики, розвиток управлінського обліку та підвищення якості внутрішнього контролю.

Перспективи. В подальших наукових дослідженнях пропонується зосередити увагу на обґрунтуванні впровадження правильної організації ведення обліку на підприємствах з урахуванням специфіки їх діяльності, оскільки вибір відповідної форми обліку, ведення документації та звітності — усе це впливає на фінансову стабільність та інформаційній відкритості підприємства.

Ключові слова: *методи бухгалтерського обліку, статистика, аналіз, оподаткування, управління.*

Summary. *Introduction. In the modern economic environment, no enterprise can function effectively without a properly organized accounting*

system. The quality of accounting determines the accuracy of financial information, the timeliness of managerial decision-making, and the level of trust from partners, investors, and the state.

Purpose. The purpose of the article is to conduct a comprehensive review of the organization, subject, and method of accounting as the basis for statistical, analytical, tax, and managerial activities at the enterprise.

Materials and Methods. The information base of the study consisted of regulatory and legal acts governing the organization of statistical, financial, and tax accounting at enterprises, as well as scientific works of domestic and foreign scholars devoted to the application of accounting methods and techniques.

In the course of the research, a set of general scientific and special research methods was applied. In particular, methods of theoretical generalization and grouping were used to determine the structure of the accounting process and the functions of accounting. Methods of formalization, analysis, and synthesis were applied to develop a model for the formation of accounting information within the financial and economic system of the enterprise. Logical generalization of the research results made it possible to formulate conclusions.

Results. The article substantiates accounting methods as a system of techniques for reflecting economic activity, including documentation, inventory, valuation and costing (monetary measurement), recording (double-entry bookkeeping), classification (accounts), and data summarization (reporting). It also distinguishes between the accrual method (accounting for events rather than only cash flows) and the cash method (accounting based on actual cash movements), as well as cost accounting methods (job-order and process costing).

Attention is focused on the fact that accounting methods (documentation, inventory, valuation, costing, accounting accounts, double-entry bookkeeping, balance sheet, and reporting) ensure continuous, comprehensive, and documentary reflection of business processes. They form the primary information

base for analyzing the financial condition and for applying statistical methods (grouping, averages, indices) to study mass economic phenomena.

Within the framework of the study directions for improving accounting methods are proposed, primarily aimed at automation, the implementation of international standards (IFRS), optimization of accounting policies, development of management accounting, and enhancement of the quality of internal control.

Discussion. Further scientific research is proposed to focus on substantiating the implementation of a properly organized accounting system at enterprises, taking into account the specifics of their activities, since the choice of an appropriate form of accounting, as well as the maintenance of documentation and reporting, affects the financial stability and information transparency of the enterprise

Key words: *accounting methods, statistics, analysis, taxation, management.*

Постановка проблеми. У сучасному економічному середовищі жодне підприємство не може ефективно функціонувати без правильно організованої системи бухгалтерського обліку. Від того, наскільки якісно ведеться облік, залежить точність фінансової інформації, оперативність управлінських рішень та довіра з боку партнерів, інвесторів і держави. І тут важливим є обґрунтування методів обліку як системи прийомів для відображення господарської діяльності, що включає документування, інвентаризацію, оцінку та калькуляцію (грошове вимірювання), реєстрацію (подвійний запис), класифікацію (рахунки) та узагальнення даних (звітність), а також розрізняють метод нарахувань (облік фактів, а не тільки грошей) і касовий метод (облік по факту руху грошей), а також методи обліку витрат (позамовний, попередільний). Увагу зосереджено на тому, що методи обліку (документування, інвентаризація, оцінка, калькуляція, бухгалтерські рахунки, подвійна запис, баланс, звітність) забезпечують безперервне, суцільне та документальне відображення господарських

процесів. Вони створюють первинну інформаційну базу для аналізу фінансового стану та застосування статистичних методів (групування, середні величини, індекси) для вивчення масових економічних явищ.

У межах дослідження запропоновано напрями удосконалення методів обліку, що в першу чергу спрямовані на автоматизацію, впровадження міжнародних стандартів (МСФЗ), оптимізацію облікової політики, розвиток управлінського обліку та підвищення якості внутрішнього контролю.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемні аспекти методів та процедур бухгалтерського обліку розглядали в своїх роботах багато вітчизняних [2; 3; 5; 7; 8] та зарубіжних економістів [12]. Однак, залишаються мало вивченими аспекти їх ефективного використання для систем статистики, аналізу, оподаткування та управління з метою поліпшення результатів діяльності підприємств за рахунок прийняття виваженіших управлінських рішень.

Метою статті є проведення комплексного розгляду організації, предмету та методу бухгалтерського обліку як основи статистичної, аналітичної, податкової та управлінської діяльності на підприємств.

Матеріали і методи. Інформаційною базою дослідження слугують нормативно-правові акти, що регламентують порядок організації статистичного, фінансового та податкового обліку на підприємстві, а також наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, присвячені проблематиці застосування методів і прийомів бухгалтерського обліку.

У ході проведення дослідження застосовано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів пізнання, серед яких методи теоретичного узагальнення та групування використовувалися для визначення структури облікового процесу та функцій бухгалтерського обліку. Методи формалізації, аналізу та синтезу були застосовані з метою побудови моделі формування облікової інформації у фінансово-

господарській системі підприємства. Логічне узагальнення результатів дослідження дало змогу сформулювати висновки.

Виклад основного матеріалу. Бухгалтерський облік — це система, що забезпечує обробку та подання фінансової інформації про діяльність суб'єкта господарювання. Облік забезпечує точне документальне відображення всіх господарських операцій та подій, що мають економічний вплив на підприємство [5].

Основні функції обліку:

- інформаційна (надання повної й достовірної інформації),
- контрольна (виявлення відхилень, порушень, зловживань),
- аналітична (аналіз ефективності використання ресурсів),
- регулююча (виконання норм законодавства),
- правова (підтвердження правової відповідальності дій осіб).

Бухгалтерія на підприємстві виконує кілька основних функцій:

- Контроль дебіторської заборгованості - це означає термін для відстеження платежів, здійснених клієнтами за товари чи послуги. Також створення та відстеження рахунків-фактур клієнтів і забезпечення своєчасної оплати.
- Аналіз кредиторської заборгованості (К/З) - як і у випадку з дебіторською заборгованістю, К/З означає ведення обліку всіх товарів і послуг, придбаних підприємством, і забезпечення своєчасної оплати. Це особливо важливо, якщо постачальники або продавці пропонують знижки за дострокову оплату.
- Управління запасами - відстежуються всі товари, придбані та збережені для перепродажу, забезпечуючи наявність системи, що дозволяє максимізувати прибуток. Наприклад, одна з систем управління запасами також відома як "FIFO" першим прийшов-першим пішов. Це гарантує, що запаси не залишаться на полиці і про них не забудуть, бо з'явився новий товар.

- Розрахунок заробітної плати - правильний розрахунок робочого часу, зарплат, бонусів, пільг і комісійних, а також відстеження оплачуваних і неоплачуваних вихідних - неймовірно важлива ланка для будь-якого підприємства. Нарахування на фонд заробітної плати є обов'язковими платежами роботодавця, що здійснюються у вигляді єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та спрямовуються на фінансування пенсійного забезпечення, соціального страхування і соціального захисту працівників. Також покладена відповідальність за сплату податків із заробітної плати до бюджету, включаючи податок на доходи фізичних осіб, військовий збір і єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, що формують доходну частину державного та місцевих бюджетів.
- Бюджетування - бюджетний відділ складає річний бюджет доходів і витрат, а також відстежує витрати, щоб переконатися, що вони не виходять за межі бюджету підприємства. При створенні бюджету слід використовувати як касовий метод, так і метод нарахування. Облік за методом нарахування - це коли дохід або витрати реєструються тоді, коли відбувається операція, а не тоді, коли здійснюються або отримуються платежі. Бюджет, складений виключно за методом нарахування, не дасть точної картини руху грошових коштів. Аналогічно, бюджет, складений за касовим методом, може не відображати точну інформацію про результати діяльності підприємства. Поєднання цих двох методів дає вам найкраще з обох світів, що призводить до більш точного бюджету.
- Фінансова звітність - однією з життєво важливих функцій бухгалтерії є підготовка та надання точних фінансових звітів, які допомагають у складанні щомісячних прогнозів та звітів на кінець року. Тому вся фінансова інформація та операції підприємства реєструються протягом року, щоб можна було підготувати точні звіти та фінансову звітність.

- Управлінська звітність - залежновід структури компанії, управлінські звіти можуть готуватися на щомісячній, щоквартальній або річній основі. Ці звіти можуть бути простими, як щомісячний прогноз грошових потоків, або складними, як повний, детальний звіт про прибутки та збитки, що містить щомісячні показники, бюджетні показники та будь-які відхилення від бюджету до факту. Такі звіти, на практиці, як правило, створюються за допомогою електронних таблиць, використовуючи переваги багатьох фінансових функцій, вбудованих в електронні таблиці.
- Відповідність законодавству - бухгалтерія будь-якого підприємства повинна бути здатна показати, що бізнес дотримується складних правил, процесів і політик, які регулюють діяльність у конкретній сфері. Недостатньо знати і розуміти правила, які застосовуються до підприємницької діяльності, необхідно показати, що бізнес завжди дотримується цих правил. Цей процес включає, зокрема, зберігання копій усіх чеків, рахунків, рахунків-фактур і платіжних відомостей у терміни встановлені законодавством, а також надання доступу до них, щоб показати, що саме ті люди несуть відповідальність за дотримання нормативно-правових вимог.
- Фінансовий контроль - не менш важлива функція бухгалтерії. Кожен бізнес потребує певного способу контролювати та управляти своїми фінансами. Зазвичай це робиться за допомогою трьох основних фінансових звітів: звіту про рух грошових коштів, звіту про прибутки і збитки (також відомого як звіт про фінансові результати) і балансу. Вивчаючи інформацію, що міститься в цих трьох звітах, власник бізнесу може з'ясувати, як працює компанія, і визначити, де можуть відбутися зміни.

Предметом *бухгалтерського обліку* є господарська діяльність підприємства в її економічному та правовому вимірі. У центрі уваги — процес руху майна, зміни у фінансовому становищі, взаємозв'язки з партнерами, бюджетом, працівниками тощо.

Основні об'єкти обліку:

- Активи (основні засоби, оборотні активи, грошові кошти),
- Зобов'язання (боргові зобов'язання, кредити),
- Капітал (власний, додатковий, резервний),
- Доходи та витрати,
- Фінансові результати (прибуток/збиток).

Фінансовий облік. Кожен, хто працює у сфері фінансового обліку, відповідає за відстеження, реєстрацію та звітування про всі фінансові операції шляхом складання стандартної фінансової звітності. Це робиться шляхом дотримання правил GAAP (Загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку). Фінансовий облік є основною складовою бухгалтерського обліку, що забезпечує формування достовірної, повної та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства для зовнішніх користувачів (інвесторів, кредиторів, держави, партнерів). Він регулюється Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV, національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) або Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ/IFRS) залежно від категорії підприємства.

На відміну від податкового обліку (орієнтованого виключно на розрахунок податкових зобов'язань за ПКУ) та управлінського обліку (внутрішнього, для прийняття рішень керівництвом), фінансовий облік має такі ключові відмінності:

- ✓ мета: надання зовнішнім користувачам інформації для оцінки фінансової стабільності та прийняття економічних рішень (інвестиції,

кредитування). Податковий — для визначення податків, управлінський — для планування та контролю.

- ✓ користувачі: зовнішні (акціонери, банки, ДПС, аудитори). Податковий — переважно ДПС, управлінський — виключно внутрішні.
- ✓ база: метод нарахувань (визнання доходів/витрат при виникненні, а не при оплаті). Податковий часто використовує касовий метод або коригування (різниці), управлінський — гнучкий.
- ✓ звітність: баланс (звіт про фінансовий стан), звіт про прибутки та збитки (звіт про фінансові результати), звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал, примітки. Податкова — декларації, управлінська — дашборди, бюджети, KPI-звіти.
- ✓ регулювання: НП(С)БО або МСФЗ, принципи (повне висвітлення, обачність, неперервність діяльності). Податковий — виключно ПКУ, управлінський — внутрішні правила.

Фінансовий облік дає точне уявлення про те, як компанія працювала протягом певного періоду, а не прогнозує майбутні результати, як управлінський облік. Існує два види фінансового обліку: касовий та за методом нарахування, і обидва використовують подвійний запис для реєстрації операцій. Більшість малих підприємств використовують касовий метод, але більші компанії, в тому числі публічні, повинні використовувати метод нарахування.

Управлінський облік. Інформація, отримана за допомогою управлінського обліку, використовується виключно посадовими особами компанії, на відміну від фінансової звітності, яка надається акціонерам та інвесторам. Управлінська звітність поєднує історичні дані з очікуваними результатами, щоб дати керівництву інструменти, необхідні для прогнозування результатів на основі поточних показників.

Облік витрат. Облік витрат - це розділ бухгалтерського обліку, який займається виключно витратами на ведення бізнесу. Ця форма обліку зазвичай використовується у виробничій сфері, хоча бізнес у сфері послуг також може отримати вигоду від цієї форми обліку. Облік витрат розглядає витрати, понесені підприємством, як постійні, так і змінні. Прикладами є сировина, витрати на оплату праці, виробничі витрати, накладні витрати та технічне обслуговування, що дає керівництву важливу інформацію для розрахунку багатьох покащників, наприклад, таких як "точка беззбитковості".

Аудит в бухгалтерському обліку. Певні підприємства та компанії повинні щороку проходити аудит, щоб відповідати встановленим законодавством вимогам. Аудитор перевіряє всю фінансову документацію, яку веде бухгалтерія, щоб переконатися, що вона точно відповідає дійсності. На відміну від працівників бухгалтерії, аудитор не пов'язаний з бізнесом, що перевіряється, і не залучений до нього. Існує дві найпоширеніші форми аудиту:

- Під час комплаєнс-аудиту перевіряються процедури та політики, що діють у компанії чи бізнесі, щоб переконатися, що вони на даний момент відповідають нормативним або внутрішнім стандартам. Результати такого аудиту можуть бути передані зовнішнім організаціям, якщо це доречно;
- Фінансовий аудит лише аналізує фінансову звітність компанії на предмет точності. Після завершення аудиту його результати найчастіше повідомляються лише керівництву або власникам компанії, а не будь-кому за її межами.

Податковий облік. Податковий облік є самостійною системою збору, реєстрації та узагальнення інформації для визначення податкових зобов'язань відповідно до норм Податкового кодексу України (ПКУ). На відміну від фінансового обліку, який базується на принципах МСФЗ або

НП(С)БО та спрямований на формування достовірної фінансової звітності для зовнішніх користувачів, податковий облік фокусується виключно на розрахунку податків, зборів та обов'язкових платежів до бюджету. Податковий облік гарантує, що підприємства, індивідуальні платники податків та неприбуткові організації дотримуються чинних податкових правил. Він регулюється виключно податковим законодавством і не обов'язково відповідає принципам нарахування чи повного висвітлення.

Метод бухгалтерського обліку — це система способів і прийомів, за допомогою яких відбувається спостереження, вимірювання та узагальнення інформації. Елементами методу бухгалтерського обліку є:

- Документування. Документи служать доказом здійснення операцій і основою для внесення даних у регістри.
- Оцінка.
- Калькуляція.
- Інвентаризація. Інвентаризація є важливим інструментом контролю.
- Рахунки бухгалтерського обліку.
- Подвійний запис.
- Баланс. Баланс завжди зберігає рівність: Актив = Пасив.
- Фінансова звітність.

Сучасний етап розвитку бухгалтерського обліку та його організації в Україні характеризується стрімким переходом до цифрових технологій, посиленням вимог до прозорості та гармонізацією з міжнародними стандартами. Зазначені в дослідженні, елементи методу бухгалтерского обліку залишаються фундаментальними, водночас їх ефективність суттєво залежить від рівня автоматизації та інтеграції з новими регуляторними вимогами. На рис. 1 зображено схему організації бухгалтерського обліку при взаємозв'язку основних складових облікового процесу та методу бухгалтерського обліку.

Організація бухгалтерського обліку – це цілеспрямована діяльність керівника підприємства щодо створення, постійному впорядкуванню і вдосконаленню системи бухгалтерського обліку з метою забезпечення інформацією внутрішніх і зовнішніх користувачів. Складається з:

1. *Принципів* організації бухгалтерського обліку, основними з них, на нашу думку, є: принцип обачності — недопущення завищення доходів і заниження витрат; принцип повного висвітлення — розкриття всієї суттєвої інформації; та принцип безперервності діяльності — припущення, що підприємство працює надалі.

2. *Вибір форми* бухгалтерського обліку. Вибір форми обліку залежить від розміру підприємства, складності операцій та наявності облікової техніки.

3. *Облікова політика підприємства.*

4. *Облікова служба*. В залежності від розміру підприємства або виду господарської діяльності законодавством дозволені різні варіанти організації облікової служби суб'єктів господарської діяльності.

5. *Технічне забезпечення облікового процесу.*

Рис. 1. Схема організації бухгалтерського обліку при взаємозв'язку складових облікового процесу та методу бухгалтерського обліку*

Джерело: авторська розробка

Одним із ключових напрямів подальшого розвитку бухгалтерського обліку є повна автоматизація облікових процесів. Автоматизація дозволяє скоротити витрати часу та підвищити точність обліку. Традиційні продукти на кшталт 1С витісняються через санкційні обмеження та ризики національної безпеки. На заміну приходять сучасні українські та міжнародні рішення:

- хмарні сервіси типу MASTER:Бухгалтерія, Bimp, Finmap, Dilovod;
- комплексні ERP-системи — SAP Business One, SAP S/4HANA, IT-Enterprise, Odoo;
- спеціалізовані платформи для малого та середнього бізнесу з інтеграцією ПРРО, електронного документообігу, API банків та ДПС.

Автоматизація дозволяє не лише скоротити час на рутинні операції (наприклад, автоматичне формування проводок за первинними документами), але й суттєво підвищує якість даних для аналітичних та управлінських цілей. Зокрема, інтеграція з BI-системами дає змогу в режимі реального часу будувати дашборди за ключовими показниками: точка беззбитковості, оборотність запасів, дебіторська/кредиторська заборгованість тощо. З методологічного погляду статистика спирається на узагальнені дані бухгалтерського обліку, які використовуються для розрахунку макро- та мікроекономічних показників, зокрема індексів промислового виробництва, обсягів інвестицій і середнього рівня оплати праці. Водночас інструментарій статистики широко застосовується в процесі аналітичної обробки облікової інформації, зокрема для оцінювання динаміки, побудови трендових моделей, визначення індексних показників і виявлення кореляційних залежностей.

Для ефективного використання статистичних, аналітичних, податкових та управлінських можливостей обліку в 2026 році пропонується:

- Оновити облікову політику з урахуванням ESRS та МСФЗ (зокрема, IFRS 9, 15, 16, оновлені в 2025–2026 рр.).
- Впровадити гібридну модель обліку: фінансовий — за МСФЗ/П(С)БО, управлінський — за ABC/TD ABC з інтеграцією ESG-метрик.
- Автоматизувати первинний документообіг (електронні накладні, акти, інтеграція з ЕДО).
- Розробити систему внутрішнього контролю за нефінансовими даними (ESG), включаючи регулярну інвентаризацію «вуглецевого сліду».

Проводити щорічний сценарний аналіз (стрес-тестування) з урахуванням ризиків енергетичної кризи, курсових коливань та регуляторних змін.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Бухгалтерський облік є важливою функцією управління підприємством. Його правильна організація, вибір відповідної форми обліку, ведення документації та звітності — усе це впливає на фінансову стабільність та прозорість бізнесу.

Знання предмета, методів та принципів бухгалтерського обліку є необхідним як для економістів, так і для підприємців, що прагнуть до ефективного та законного ведення господарської діяльності.

В подальших наукових дослідженнях пропонується зосередити увагу на обґрунтуванні впровадження правильної організації ведення обліку на підприємствах з урахуванням специфіки їх діяльності, оскільки вибір відповідної форми обліку, ведення документації та звітності — усе це впливає на фінансову стабільність та інформаційній відкритості підприємства.

Література

1. Активізація розвитку сільськогосподарських підприємств: обліково-інформаційні інструменти управління : монографія / [О. М. Костенко, В. М. Краєвський, О. І. Пилипенко]. К. : ФОП Ямчинський О. В., 2020. 309 с.

2. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / В. М. Краєвський, О. П. Колісник, Н. В. Гуріна, О. М. Костенко, О. П. Новікова. Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. 388 с.

3. Загальна теорія бухгалтерського обліку : навчальний посібник / М. Ю. Згоннік, О. П. Колісник, О. М. Костенко, В. М. Краєвський, А. В. Лисюк. К. : Київський кооперативний інститут бізнесу і права, 2021. 388 с.

4. Костенко О. М., Краєвський В. М., Скорик М. О. Податковий аудит: зміст і дуальна функція обліку як об'єкта та засоба. *Підприємництво та інновації. Серія : «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит».* 2022. № 24. С. 123–128.

5. Костенко О. М., Краєвський В. М., Скорик М. О. Податковий аудит : контрольно-методична спрямованість сутності та праксеологічність призначення. *Бізнес-навігатор. Серія : «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит».* 2022. № 3 (70). С. 143–148.

6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13 (з змінами та доповненнями).

7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text (з змінами та доповненнями) (дата звернення: 15.01.2026).

8. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL:

http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14 (з змінами та доповненнями) (дата звернення: 15.01.2026).

9. Теорія, методологія, організація аналізу і синтезу в науці та практиці господарської діяльності : монографія / [В. М. Краєвський, О. М. Костенко, Л. С. Воробйова, М. І. Скрипник]. К. : ФОП Ямчинський О. В., 2020. 172 с.

10. Теорія бухгалтерського обліку : навчальний посібник / О. М. Костенко, В. М. Краєвський, І. Т. Райковська, Л. В. Бражна, С. О. Бобошко. К. : НУБІП України, 2024. 388 с.

11. Шпак В. А., Райковська І. Т., Костенко О. М. Організація бухгалтерського обліку: навчальний посібник для студентів спеціальності «Облік і оподаткування». К. : НУБІП України, 2024. 283 с.

12. Kaplan R. S., Atkinson A. A. Organization of accounting systems and managerial decision making. *Journal of Accounting Research.* 2015. 53(2). P. 345–380. DOI: https://doi.org/10.1111/1475-679X.12086

References

1. Kostenko, O. M., Kraievskyi, V. M., & Pylypenko, O. I. (2020). *Aktyvizatsiia rozvytku silskohospodarskykh pidpryiemstv: Oblikovo-informatsiini instrumenty upravlinnia* [Monohrafiia]. FOP Yamchynskyi O. V. [in Ukrainian].

2. Kraievskyi, V. M., Kolisnyk, O. P., Hurina, N. V., Kostenko, O. M., & Novikova, O. P. (2021). *Bukhhalterskyi oblik* [Navchalnyi posibnyk]. Universytet DFS Ukrainy [in Ukrainian].

3. Zghonnik, M. Yu., Kolisnyk, O. P., Kostenko, O. M., Kraievskyi, V. M., & Lysiuk, A. V. (2021). *Zahalna teoriia bukhhalterskoho obliku* [Navchalnyi posibnyk]. Kyivskyi kooperatyvnyi instytut biznesu i prava [in Ukrainian].

4. Kostenko, O. M., Kraievskyi, V. M., & Skoryk, M. O. (2022). Podatkovyi audyt: Zmist i dualna funktsiia obliku yak obiekta ta zasoba.

Pidpryiemnytstvo ta innovatsii. Seriia: Bukhhalterskyi oblik, analiz ta audyt, 24, 123–128 [in Ukrainian].

5. Kostenko, O. M., Kraievskyi, V. M., & Skoryk, M. O. (2022). Podatkovyi audyt: Kontrolno-metodychna spriamovanist sutnosti ta prakseolohichnist pryznachennia. *Biznes-navihator. Seriia: Bukhhalterskyi oblik, analiz ta audyt*, 3(70), 143–148 [in Ukrainian].

6. Ministerstvo finansiv Ukrainy. (2013). *Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 1 "Zahalni vymohy do finansovoi zvitnosti"* (Nakaz № 73 vid 07.02.2013). https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13 [in Ukrainian].

7. Verkhovna Rada Ukrainy. (2010). *Podatkovyi kodeks Ukrainy* (Zakon № 2755-VI vid 02.12.2010). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text [in Ukrainian].

8. Verkhovna Rada Ukrainy. (1999). *Pro bukhhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini* (Zakon № 996-XIV vid 16.07.1999). http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14 [in Ukrainian].

9. Kraievskyi, V. M., Kostenko, O. M., Vorobiova, L. S., & Skrypnyk, M. I. (2020). *Teoriia, metodolohiia, orhanizatsiia analizu i syntezu v nautsi ta praktytsi hospodarskoi diialnosti* [Monohrafiia]. FOP Yamchynskyi O. V. [in Ukrainian].

10. Kostenko, O. M., Kraievskyi, V. M., Raikovska, I. T., Brazhna, L. V., & Boboshko, S. O. (2024). *Teoriia bukhhalterskoho obliku* [Navchalnyi posibnyk]. NUBIP Ukrainy [in Ukrainian].

11. Shpak, V. A., Raikovska, I. T., & Kostenko, O. M. (2024). *Orhanizatsiia bukhhalterskoho obliku* [Navchalnyi posibnyk dlia studentiv spetsialnosti "Oblik i opodatkuvannia"]. NUBIP Ukrainy [in Ukrainian].

12. Kaplan, R. S., & Atkinson, A. A. (2015). Organization of accounting systems and managerial decision making. *Journal of Accounting Research, 53*(2), 345–380. https://doi.org/10.1111/1475-679X.12086

International Scientific Journal "Internauka". Series: "Economic Sciences"
https://doi.org/10.25313/2520-2294-2026-2